

Skumbadspaddling i

Wales

De stökiga förutsättningarna i vattnen kring ön Anglesey i nordvästra Wales är en som en blöt dröm för hauspaddlare som vill låta sig utmanas. Och bli just blöta. För om du inte kapsejsar några gånger under en dag här har du helt enkelt inte utmanat dig själv tillräckligt. "Let's get wet" är vad vi säger här när det är paddeldags.

TEXT: MÅNS LANGERT - FOTO: MÅNS LANGERT OCH LARS JÄDERSTRÖM

Aktern reser sig och jag befinner mig plötsligt i en nedförsbacke och farten ökar rejält utan att jag egentligen gör någonting, ett stödtag med paddeln håller mig på rätt köl. Det pirrar till i magen men jag har kontroll. För ett ögonblick. Hej vad det går, livet leker, det här med att kajaksurfa var ju inte så svårt. Plötsligt girar fören obegripligt åt sidan med oförminskad fart, jag far fram som en projektil mot vår hjälpinstruktör Steve som närmar sig skrämmande fort. Han välter med sin kajak, medvetet. Jag välter med min. Vi vill inte att fören på min kajak ska ramma honom rätt i ansiktet, detta är standardförfarande vid risk för surfkrock har jag precis lärt mig. Liggandes upp och ned fungerar kroppen som ett drivankare och jag stannar bums. När jag rollar upp ser jag på hans blöta leende att han gjort detsamma. Han ger mig tummen upp.

Vi är några som åkt till Anglesey i nordvästra Wales för att bli blöta och sträcka oss lite utanför vår vanliga komfortzon, redan första dagen är det stormvarning. Kvinnan framför mig i snabbköpskän undrar vad vi gör här i Wales och jag tvingas lova henne att vi inte ska paddla just idag. Men vad vet jag om det? Vår guide James Stevenson har andra planer för oss än att sitta på puben och titta ut på den brytande sjön; vi ska till Menai Strait som ligger någorlunda vindskyddat och bekanta oss med tidvattenströmmarna. Menai Strait är det sund som

skiljer Anglesey från fastlandet och här forsar det rejält när tidvattnet når sin kulmen två gånger per månad. Här kan vattnet fara fram i upp till sju knop. Eftersom det är ett sund blir det påtagligt likt att paddla i en fors, med den skillnaden att det inte lutar och att det forsar åt olika håll i sextimmarsintervaller.

Dessutom sitter vi i fem meter långa havskajakker. "Show your bum to the current" instruerar James när vi ska korsa gränsen från stilla bakvatten och ut till strömmen. Med "visa rumpen" menar han att vi ska kanta kajaken mot strömmen, för att inte välta när vi går in i det strömmande vattnet. Han leder vägen till en av de mittersta bropelarna på Menai Suspension Bridge där vi hittar en stående våg, alltså en våg som "står still" och som man då kan surfa på. När jag väl kommer upp på den, vilket tog några kallsupar, belönas jag med en kick av liknande slag som att åka skidor i puder. Helt friktionsfritt. Men säg den lycka som varar för

evigt; vägen tolererar inga misstag, när den tröttnat spottar den ut mig och visar vem som egentligen bestämmer. Jag hamnar återigen uppochnar.

Paddling i rörligt vatten

Anglesey ligger i Irländska sjön, havet som skiljer Wales från Irland. Här hittar vi den plats som för oss kajakpaddlare förmodligen har de mest intressanta och utmanande förhållandena

«Show your bum to the current» instruerar James när vi ska korsa gränsen från stilla bakvatten och ut till strömmen.

i hela Europa. Tidvattnet, vinden och själva geografin utgör tre faktorer som gör att kavata havspaddlare vallfärdar hit för att tampas med elementen.

Rockhopping, tideracing och kajaksurfing är vad vi ägnar oss åt här, och vad det handlar om är paddling i stökigt vatten i alla dess former.

Det är tidvattnet som utgör själva grunden till att det är som det är här, utan det hade det inte varit mycket annorlunda än att paddla på t.ex. västkusten i Sverige. Flera meters tidvatten från Atlanten ska tryckas fram och tillbaka mellan Irland och Storbritannien, dessutom hindras framfarten av ön Anglesey. Vattnet höjs och sänks inte bara lite stillsamt, på vissa platser forsar emellanåt vattnet fram som Dalälven i vårflod. Detta är *tiderace*.

Det rinner vatten lite okontrollerat ur näsan en lång stund efter att vi kommit iland för dagen. Allt är blött, håret står på ända och det smakar salt i munnen. Utrustning som inte varit fastlåst på kajaken är på drift mot Irland för att aldrig igen åter ses. Vi är trötta, nöjda och hungriga. Och törstiga. Kan vi få gå till puben nu? Det får vi, på The Seacroft serveras utmärkt fish 'n chips och traktens ale. Några minuters fri wifi och en snabb statusuppdatering till och från omvärlden. Får vi gå å sova nu?

Intressanta förutsättningar

Nick Cunliffe är vår andra guide och vi ska ut och göra räddningsövningar i den grova sjön. Jag hör hur han berättar för James - det är inte riktigt meningen att vi andra ska höra - att han ringt kustbevakningen och varskott dem att vi ska ut. "Allt är under kontroll. Kommer det larm så vet ni. Det är kajakgänget igen som är ute och leker. Det kommer se illa ut, men det är lugnt." Jojo. Inte utan att vi blir lite oroliga, men de här killarna vet verkligen hur man hittar rätt

svårighetsnivå för gruppen. Nick säger att det är bra förutsättningar att hitta "interesting conditions". Typisk brittisk understatement.

Något utanför vår vanliga komfortzon välter min parkamrat Patrick och litar tydligen helt på att jag ska tömma hans kajak på vatten och plocka upp honom. I brytande sjö. Vi driver oroväckande snabbt mot de vassa klipporna, en tredje man kopplar sitt bogseringssystem i min kajak och bogserar bort hela ekipaget till lugnare vatten. Medan kustbevakningen dricker te och lugnt tittar på, fortsätter jag räddningsaktionen. En efter en råkar guiderna sedan oförklarligt välta på vägen hem, de ligger bara där och guppar och väntar på att bli räddade.

Vi bor i Holyhead på östra Anglesey, i ett lägenhetskomplex med lite väl varierande standard men det känns helt underordnat, vi har bara några hundra meter ner till det häftigaste paddelvatten man kan hitta på vår planet. Att fastighetsköparen lagat gardinstången med silvertejp och att den beige plyschsoffan borde klassas som hygieniskt katastrofområde lever vi gladeligen med. Från vardagsrumsfönstret har vi vår egen väderrapportering. Vi ser vågorna dåna in i Trearddur Bay och håller med Nick om att det onekligen ser intressant ut. Vanligtvis skulle vi inte komma på idén att ge oss ut att paddla i detta skumbad, men med tiden höjer vi ribban för var paddelgränsen går. Vi kommer komma hem som bättre paddlare än när vi åkte.

Surf med havskajak

Något som står högt upp på önskelistan hos oss i gruppen är kajaksurfing, möjligheterna till det hemma i Sverige är ju något begränsade. Att sjösätta på en strand där vågorna bryter kräver bestämdhet, snabbhet och en del teknik. Det viktiga är att gå rakt emot vågen när den bryter och att göra det

- 1 - Lars och Leena gör grönländsk paddelgymnastik. Menai Suspension Bridge i bakgrunden.
- 2 - Rhoscolyn.
- 3 - Vid Anglesey är havet aldrig stilla.
- 4 - Ut ur mörkret, ut i skummet.
- 5 - Solen kan titta fram men inget att räkna med.
- 6 - Skumbadspaddling.

Patrick har kontroll.

Tidvatten förklarar

10	Högvatten spring
5	Högvatten nip
0	Normalvatten
-5	Lågvatten nip
-10	Lågvatten spring

Tidvatten beror på månens, och till viss del solens, dragningskrafter och rörelser och hur de påverkar jorden. På den sida av jorden som vetter mot månen blir dragningskraften från månen störst, det blir högvatten. På motsatta sidan av jorden blir det på grund av jordens centrifugalkraft också högvatten. Eftersom jorden roterar medför detta att det blir två perioder av tidvatten per dygn, två högvatten (flod) och två lågvatten (ebb). Detta betyder alltså att på en och samma plats är det under ett dygn högvatten två gånger och lågvatten två gånger.

Även solen påverkar tidvattnet, men bara ungefär hälften så mycket som månen. När solen, månen och jorden ligger i linje når högvattnet sitt maximum. Detta kallas springflod och sker vid nymåne och fullmåne. Vid halvmåne däremot, då månen och solen ligger i rät vinkel i förhållande till jorden, motverkar deras dragningskrafter varandra och tidvattnet blir mindre kraftigt, så kallad nipflod.

Tidvattnet märks mest vid kusterna, på platser där haven smalnar av och mycket vatten ska passera genom exempelvis ett smalt sund. I sundet mellan Irland och Storbritannien ska alltså enorma mängder Atlantvatten tryckas igenom, och när sedan en ö som Anglesey ligger i vägen blir det extra tydligt. ●●

Artikelförfattaren har hamnat bredvid kajaken.

fort. Kommer man på sniskan skickas man skoningslöst upp på land, vanligtvis med huvudet på fel sida om vattenytan. "Spangle" är viktigt förklarar våra guider och menar "speed and angle", fart och vinkel. Väl utanför gränsen där vågorna bryter är det lugnare och där radas vi sedan upp oss, precis som vanliga vågsurfare, och väntar sedan in den perfekta vågen. Det är actionpaddling när det är som bäst. Det går fort. Det är tekniskt. Det slutar ofta uppochnar. Men det gör inget, det är en del av upplevelsen och även de bästa välter lite nu och då. Det handlar om att våga utmana sig själv och hitta sin egen gräns, ibland hittar man den något för sent. Marginalerna är pyttesmå mellan en kontrollerad surf in mot land och en kantring, följt av en inte fullt så smickrande uppspolning på stranden.

Vår lägenhet är på kvällarna pyntad med blöta torrdräkter i glada färger, kylan fylld med luchmackspålägg och obskyr inhemsk öl som smakar himmelskt. Kondens på fönsterrutorna som sig bör i detta land där vattenledningarna ligger på utsidan för att det ska vara lätt att laga om de spricker. Vilket de gör eftersom de ligger på utsidan. Iklädda långkalsonger samlas vi varje morgon i en av lägenheterna runt kartor och tidvattenscheman, James och Nick levererar aktuell väderprognos och tänkbara platser för dagens badövningar. Vad de än föreslår så låter det bra, vi vill förstås göra allt. "OK let's do this!" säger James på sitt entusiastiska sätt när vi äntligen bestämt oss, vi bryter upp och alla hämtar vi våra blåa IKEA-kassar med kajakprylar. Jag undrar om Ingvar Kamprad förstår vad han gjort för världens kajakcommunity.

Rockhopping

Rockhopping. Det låter inte direkt som något man gör i en kajak, men handlar om landnära paddling i turbulent vatten där kustlinjen kantas av branta klippor, småöar, kanaler och passager. Risken finns att du lämnar märken av gelcoat på klippväggarna. Här ställs verkligen den egna tekniken på prov, styrtagen avlöser varandra i snabb följd och missar du, ja då var det det här med

gelcoaten då. Vi något mindre vana rockhoppare ligger gärna lite bakom någon med mer erfarenhet, och vågar hen gå in i just den passagen och det går bra kan man våga följa efter.

Vi är vid Rhoscolyn, något söder om Holyhead. Jag ligger strax bakom Carin som gjort detta flera gånger förr, hon studerar dyningarna och vågorna, hur de rör sig; ena stunden är det paddelbart men ett ögonblick senare har vattnet dragit sig undan och lämnat klipporna blottade. När hon dansat in med böljorna och försvunnit utom synhåll och vattnet åter börjar resa sig gör jag ett försök att paddla genom en smal passage in till en liten pool. En dyning lyfter mig något överraskande säkert en hel meter uppåt och åt sidan, jag gör mig beredd på att både sätta kajakskrovet på klippväggen och att betala James för skadorna på kajaken. Min lycka att det inte bara är jag och kajaken som lyfts upp mot klippan, det är även någon decimeter vatten under skrovet. Utan en repa tar jag mig ut på öppet vatten och låstas som jag har full kontroll.

Vår sista dag åker vi åter till Menai Strait, nu närmar vi oss springflod och det strömmar betydligt mer än förra gången, även fast det bara skiljer några dagar. Vi leker i tidvattenströmmen och är betydligt kaxigare än sist, jag välter så många gånger att jag slutligen inte orkar rolla upp längre. Bosse hjälper mig med en kamraträddning mitt i strömmen och Nick konstaterar att vi faktiskt har lärt oss en del under veckan. Vi äter lunch vid Menai Suspension Bridge, jag börjar bli seriöst less på mina medhavda äggmackor på brittiskt svampigt bröd men behöver tillskott på energi. Vi ska paddla sträckningen för the *Swellies Extreme Race*. Det är en tävling som går mellan broarna Menai Suspension Bridge och Britannia Bridge, där man korsar hela sundet fyra gånger och går in i och ut ur strömmarna över tjugo gånger. Vi tar god tid på oss och förvånas plötsligt av att solen tittar fram, skärmen på hjälmen får äntligen göra nytta. Vi kommer iland ett par kilometer nedströms och jag är trött och nöjd. Och en bättre paddlare än för en vecka sedan. ●●